

HÆSTIRÉTTUR ÍSLANDS

Ása Ólafsdóttir hæstaréttardómari

Digital avtaleindgåelse – Standardvilkår

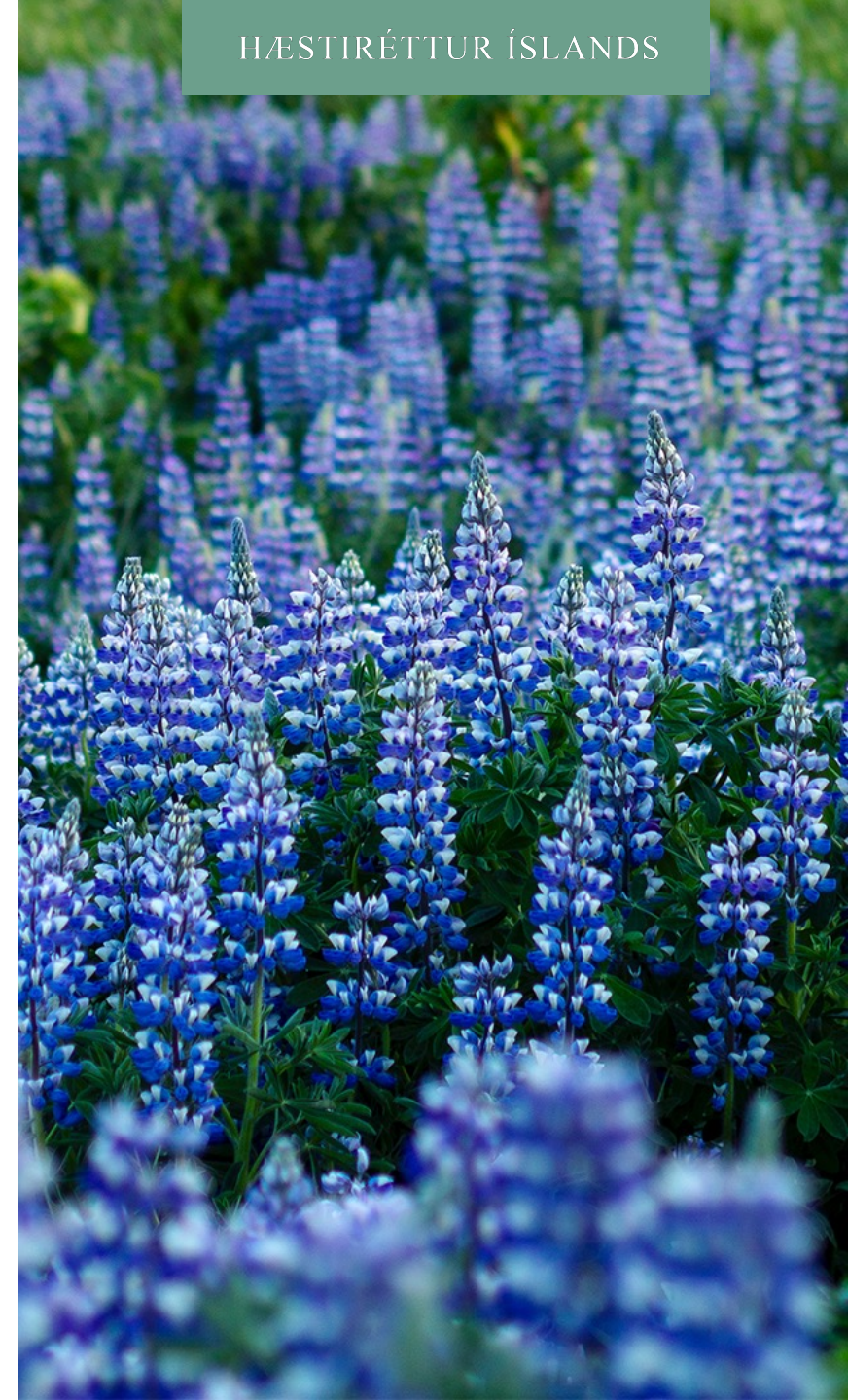
Standardvilkår

- Island har ligesom de andre nordiske lande indført i den islandske aftalelov nr. 7/1936:
 - Art 36 – generalklausulen (med lov nr. 11/1986)
 - Direktiv 93/13 (med lov nr. 14/1995) Art. 36 a-d
- Den islandske Højesteret har kun en gang henviset til Art. 36 a-d.
 - Hrd. 349/2010 fortolkning (At. 36 b) af vilkår forsikringsaftale (Opel Omega Caravan - dissens)
- Hvad så med standardvilkår i digitale aftaler og Art. 36 a-d?

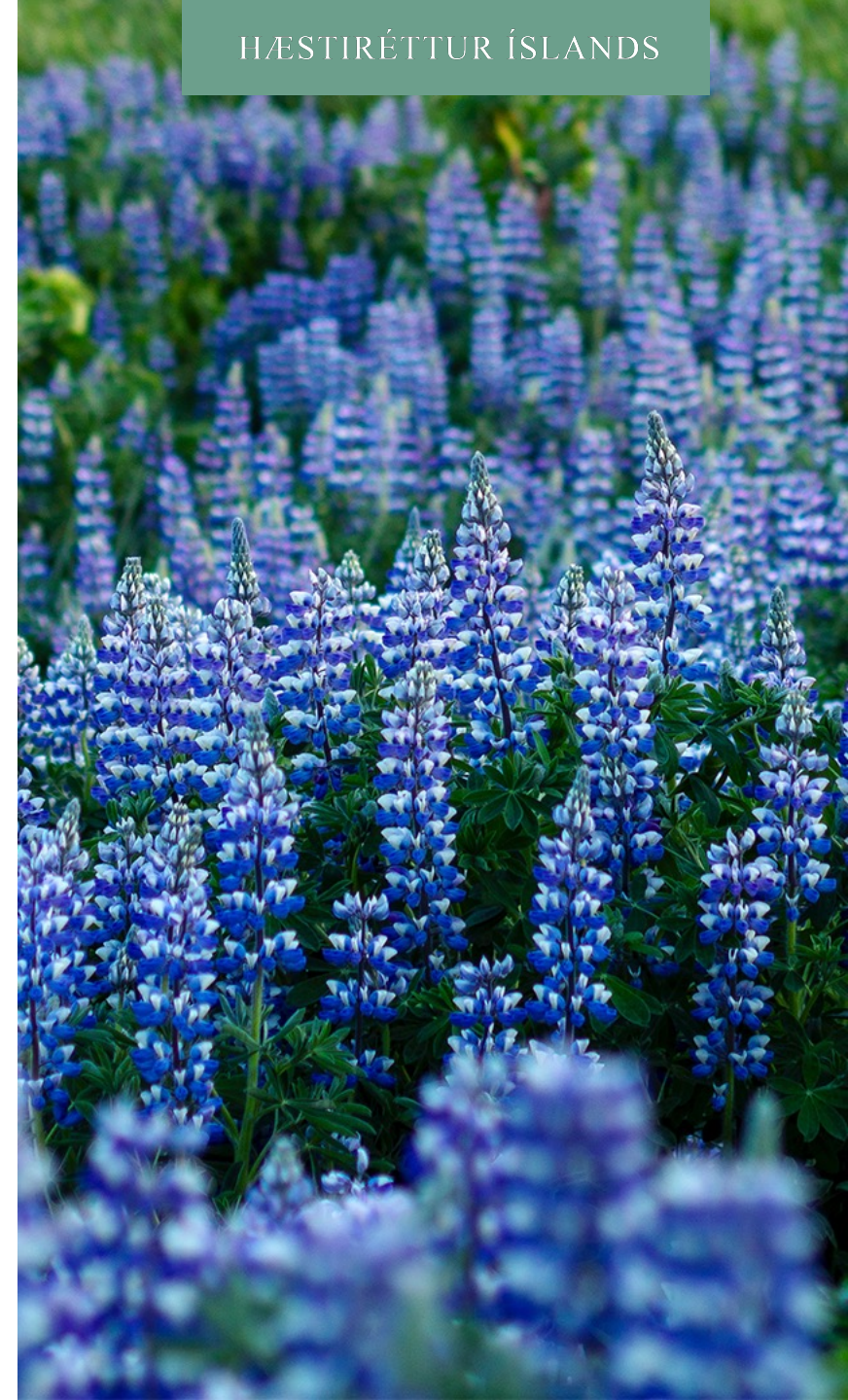
Standardvilkår

- Den islandske finanskrise 2008 - 19 banker og finansvirksomheder blev likvideret
- Kursen af den islandske krona faldt kraftigt
- Mange sager om opgørelse af kontrakter, bl.a. digitale aftaler og standardvilkår deri
 - *Se f.eks. Hrd. 17/2013 Bank of Tokyo-Mitsubishi (opgørelse af terminkontrakt, automatisk indbetaling af 50.000.000 USD efter at den islandske banke blev likvideret)*

Standardvilkår

- Mange islandske låne var indekseret med valuta hvor betaling af afdrag og renter i islandske kroner blev regnet ud fra kursen af de udenlandske valutaer
- Da kursen af den islandske krona faldt voksede disse låne voldsomt.
 - Det var ikke tilladt at knytte tilbagebetalingen af islandske lån til kursen på fremmede valutaer
 - Tilladt hvis lånet var reelt ydet i en udenlansk valuta
 - Tilladt hvis det var lejeaftale/leasingaftale

Standardvilkår

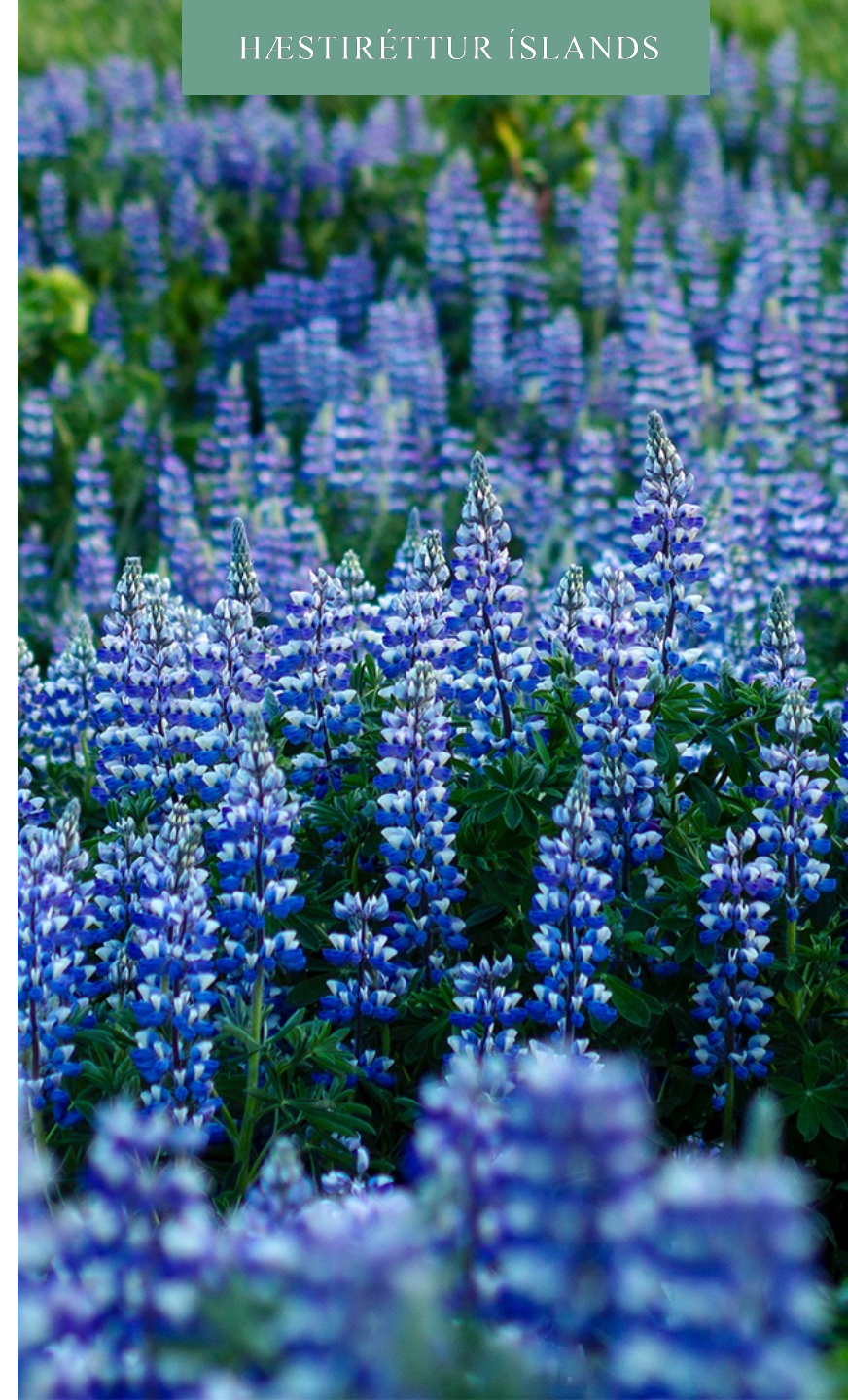
- En stor portion af de indekserede låne var til finansering af køb f.eks. af biler og andre goder. Andre var til finansering af bolig eller mellem erhvervsdrivende
- Problemet:
 - var de lejeaftaler eller låneaftaler
 - Og hvis de var låneaftaler, var de så om lån i islandske kroner eller i udenlandsk valuta

Standardvilkår

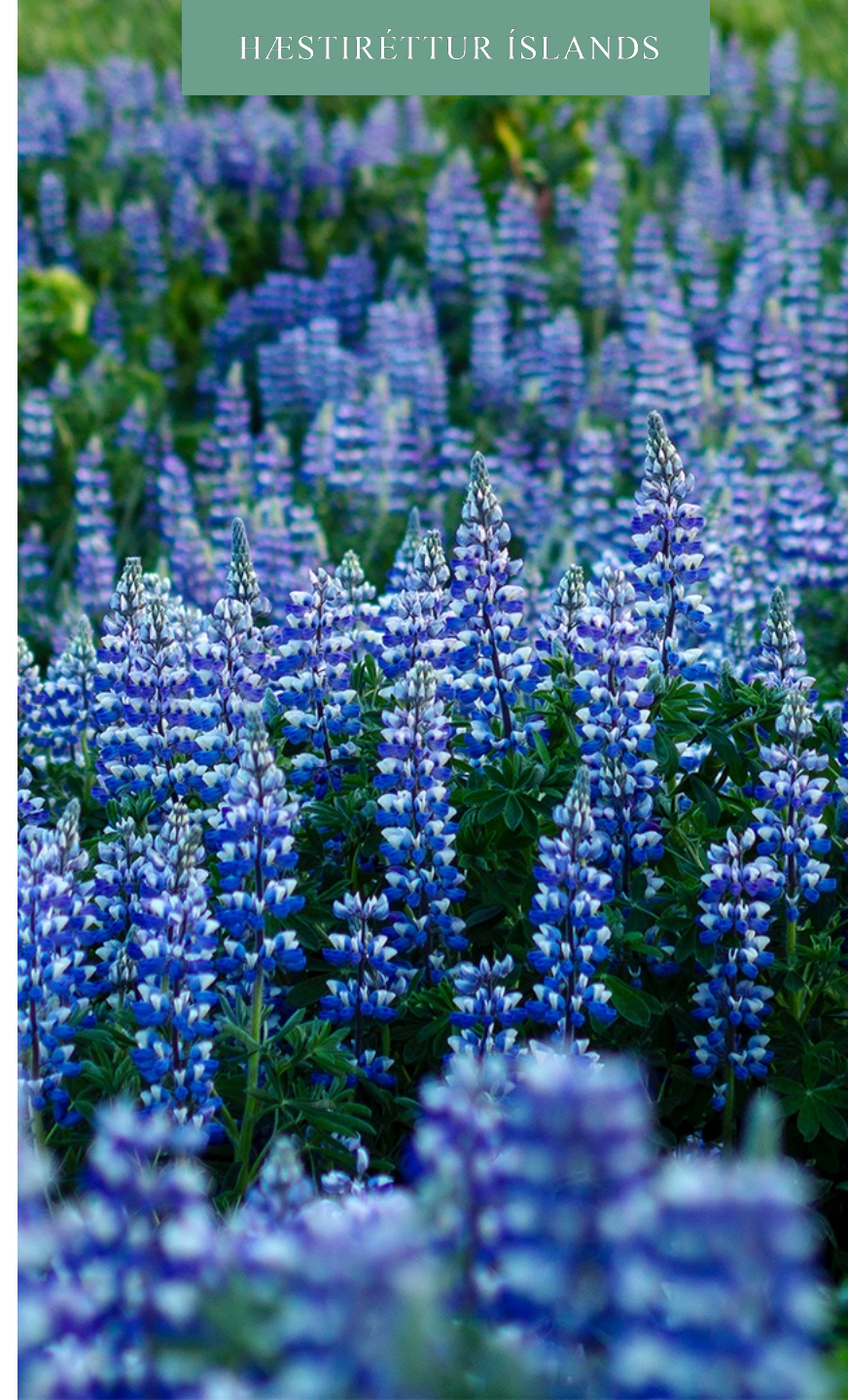
Hrd. 92/2010 (og 153/2010) (forbrugeravtaler)

- „Bilkontrakt Leasing”
- Kontrakten var indgået 2007
- Den var „100% kurssikret” með møntkurven „CHF 50%, JPY 50%”
- Hvordan blev aftalen indgået?
 - Kunden kom ind i bilforretningen og valgte en bil
 - Købet blev finanseret med en digital aftale mellem kunden og finansvirksomheden
 - Køberen var „leaser” og bilforretning var „sælger”.
 - Bilforretningen havde fået software fra finansvirksomheden hvor den kunne indtaste prisen og udbetaling

Standardvilkår

- Krav om ugyldighed, jfr. aftalelovens Art. 36.
- Køberen troede at afbetalingen ville ikke stige. Det var hans præmis for lånet
- Han huskede ikke at være informeret om valutarisiko
- Lånevilkårene var ikke konkret drøftet
- Det var bilforhandleren som havde besluttet hvor køberen optog lånet

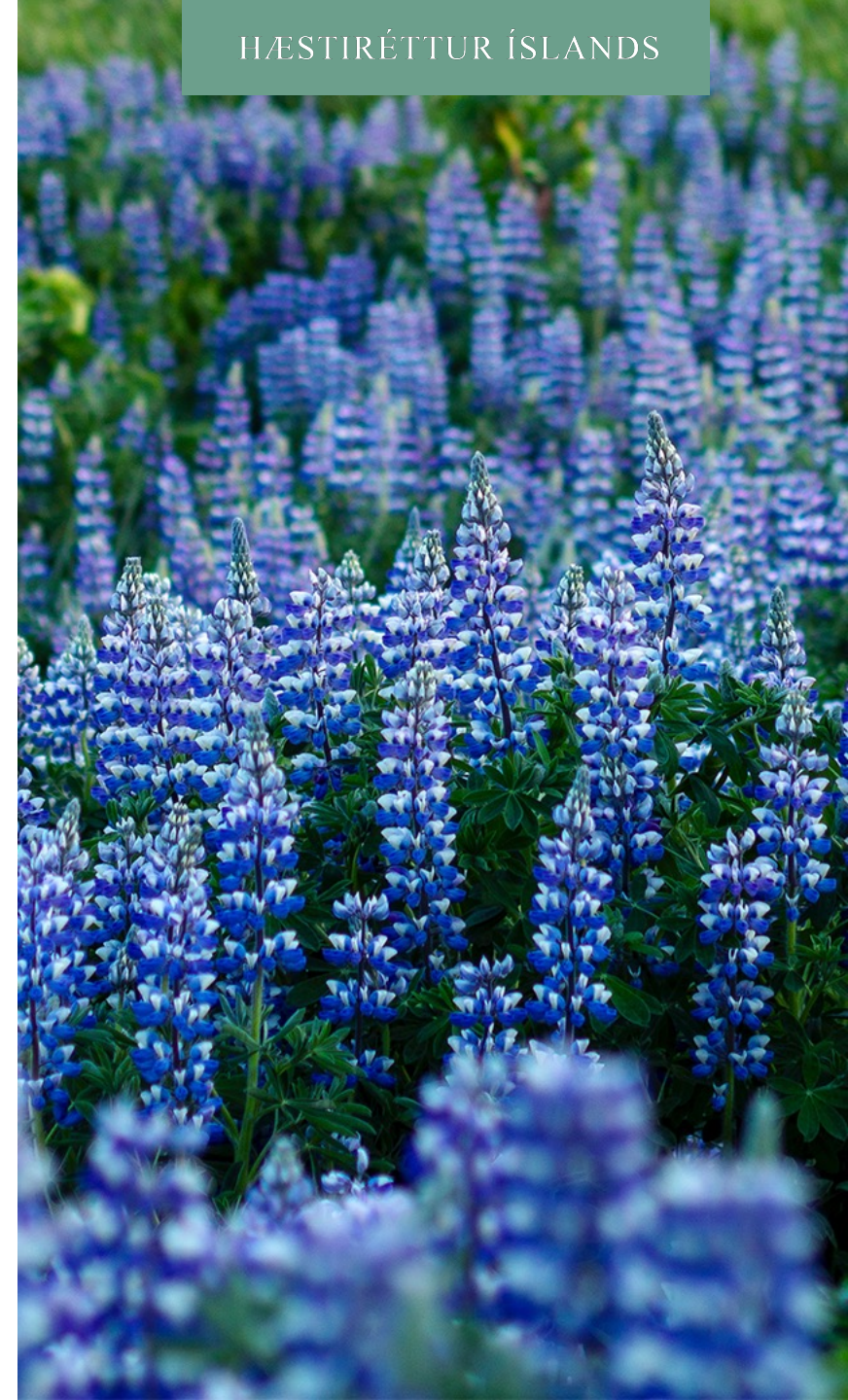
Standardvilkår

Men i Højesterets dom afgrænsedes tvisten i disse tre forhold:

... om deres kontrakt var en låneaftale eller en leasingkontrakt

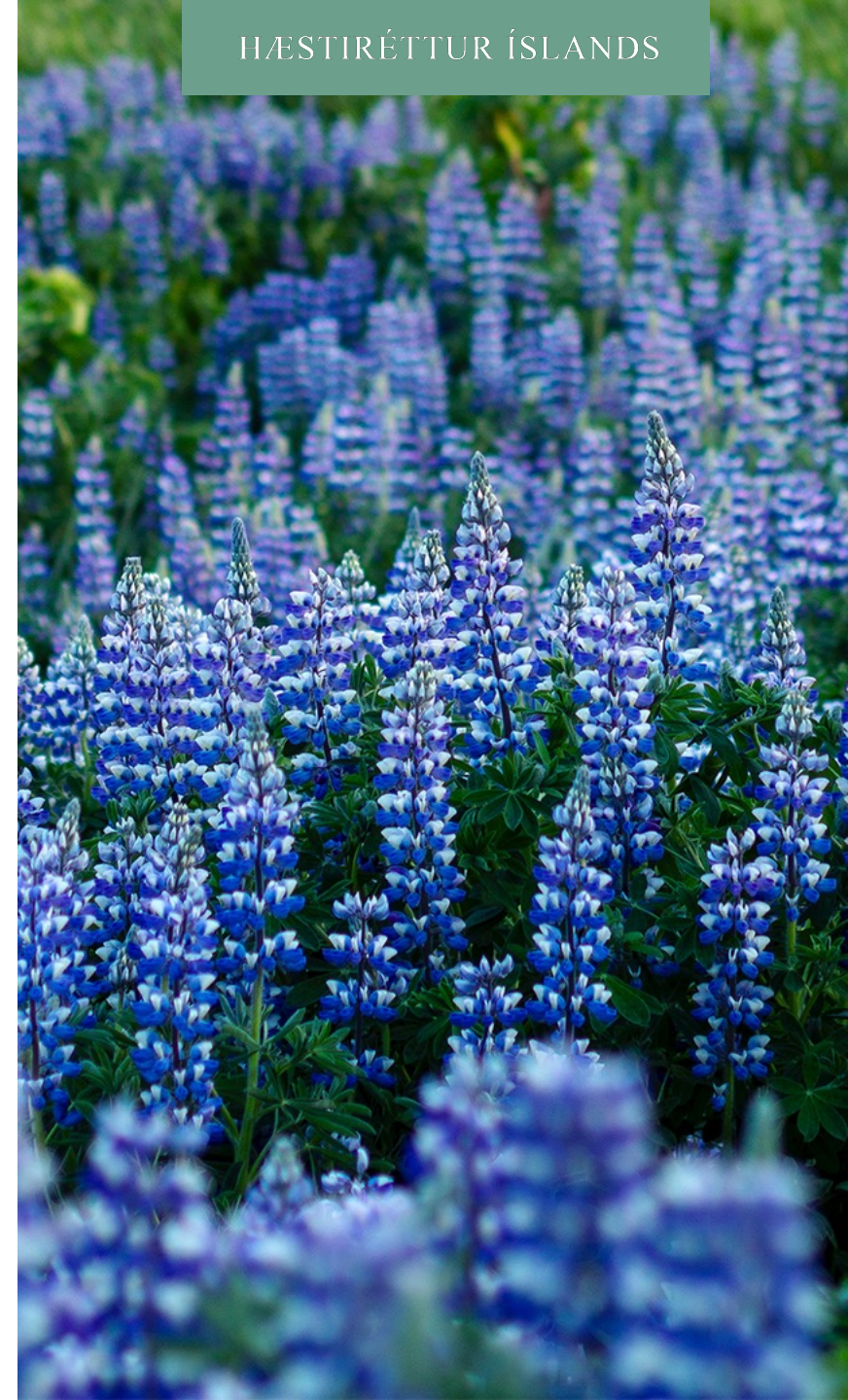
... om den var en forpligtelse i udenlandsk valuta eller islandske kroner der reguleredes ud fra kursen på udenlandske valutaer

... og om en sådan kursskikring i påkommende tilfælde var tilladt efter loven

Standardvilkår

- Det første problem skule løses med tolkning af aftalen efter dens ordlyd
- Derefter bemærkede Højesteret at ud over kontraktens ordlyd havde køberen aldrig søgt at leje finansvirksomhedens bil som den i forvejen ejede. *Derimod blev bilens køb, herunder pris og betalingsbetingelser, forhandlet uden at finansvirksomheden kom tæt på*
- Derfor måtte det lægges til grund, at finansvirksomheden reelt havde ydet et lån til køb af bil som den valgte sprogligt at „iklæde en leasingkontrakts dragt” i stedet for at købe et gælds-brev med pantsikkerhed i bilen

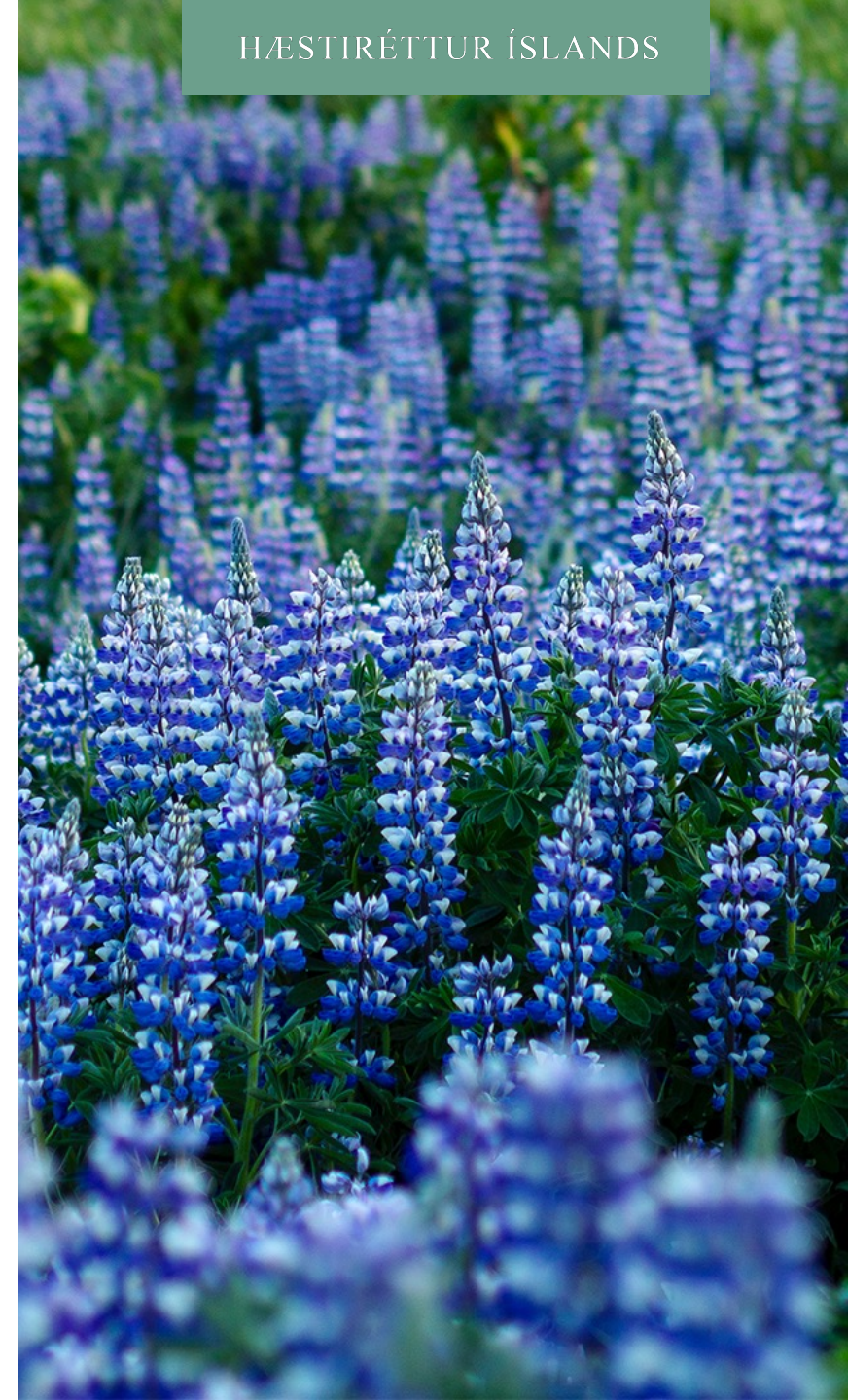
Standardvilkår

- Der var store interesser på spil: denne dom (og senere domme) førte til at hovedstolen for de samlede valutaudlån blev reduceret med omkring 135 milliarder islandske kroner (omkring 940.000.000 EUR)
- Værdisikringsaftaler har virkninger ud over aftaleforholdet mellem parterne. Kunne udgøre en trussel mod den økonomiske stabilitet

Standardvilkår

- Henvisning i dommen (og senere domme) til formuerettens ulovfæstede tolkningsregler – her: tolkning af standardvilkår i en digital aftale mellem finansvirksomhed og forbruger
- Ingen henvisning til aftalelovens Art. 36 b (tolkning) i dommen
- Og især - ingen henvisning til sagens betydelse for andre låntagere i tilsvarende situation. (direktiv 93/13/EEC Art 5)

Standardvilkår

- Var det en mulighed at dømme aftalen ugyldig efter Art. 36 (eller 36 c)?
 - Mange aftaler og store interesser på spil – ikke kun forbrugeraftaler, jfr. C-609/19 (BNP Paribas) og C-776/19 – C-782/19 (BNP Paribas II)
 - Med Art. 36 ville de enkelte sagers præcedensgyldighed være begrænset, som kunne igen føre til en stor mængde sagsanlæg
 - Var det måske en praktisk solution (nordisk solution)?

